

KINNITATUD
Järveküla Lasteaed
Direktor
Käskkiri nr 2-1/1
Kuupäev: 10.10.2018

Järveküla Lasteaed

ÕPPEKAVA

Järveküla
Rae vald

SISUKORD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, ÕPIKÄSITUS JA KORRALDUS	5
2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted	6
2.3. Õpikäsitus	7
2.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	9
2.4.1 Õppeaasta	9
2.4.2 Õppekava	10
2.4.3 Päevakava	10
2.5 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ning lapse eeldatavad õpitulemused vanuseastmeti	14
2.5.1 Üldoskused	14
<i>Tunnetus- ja õpioskused</i>	16
<i>Enesekohased oskused</i>	19
2.5.2 Valdkond „Mina ja Keskkond“	21
2.5.3 Valdkond Keel ja kõne	26
2.5.4 Valdkond Eesti keel kui teine keel	29
2.5.5 Valdkond Matemaatika	30
2.5.6 Valdkond Kunst	34
2.5.7 Valdkond Muusika	37
2.5.8 Valdkond Liikumine	40
3. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS	45
4. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS	46
5. LAPSEVANEMAGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS	48
6. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	50

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Järveküla Lasteaia õppekava määrab kindlaks lasteaia toimimise põhimõtted ja iseloomu ning õppe- ja kasvatuskorralduse alused. Sellega luuakse soodsad tingimused koolieast noorematele lastele nende arenguks ja kasvamiseks. Lasteaed asub Rae vallas uusarenduste piirkonnas. Järveküla Lasteaed koosneb kahest eraldiasetsevast lasteaiahoonest, mis kannavad nimetusi: *Järveküla lasteaed* ja *Leerimäe lasteaed*. Järveküla lasteaed asukohaga Turu tee 23 on suurem ning majas on üheksa rühma, millest üks on söimeealistele lastele, majas on oma köök ja maja ümbritseb suur õueala. Leerimäe lasteaed asukohaga Leerimäe tee 1 on väiksem, seal on kuus rühma, millest ühes leiavad igapäevast tegevust erivajadustega lapsed.

Järveküla Lasteaed on munitsipaalharidusasutus, mis pakub päevahoidu ja alushariduse omandamise võimalust koolieelses eas lastele ning kus toimub organiseeritud õppekasvatustöö lapsi ümbritsevas hoolitsevas, turvalises ja mitmekülgset arengut toetavas keskkonnas. Seega on lasteaia **eesmärgiks** lapse mitmekülgne ja järjepidev arengu toetamine kodu ja lasteasutuse koostöös.

Lasteaed juhindub oma tegevuses:

- *Eesti Vabariigi haridusseadusest,*
- *Koolieelse lasteasutuse seadusest,*
- *Järveküla Lasteaia põhimäärusest*
- Rae valla õigusaktidest ning valla kultuurilistest ja ajaloolistest traditsioonidest.

Järveküla Lasteaia õppekava on aluseks rühmade tegevuskavade koostamisel, õppekasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel ning perede nõustamisel. Lasteaia õppekava kinnitab lasteaia direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse ja seisukohavõtet.

Igaks õppeaastaks on lasteaial oma eelarve, mille kinnitab Rae Vallavalitsus. Lasteaial on oma koduleht Rae valla ühtses lasteasutusi koondavas veebikeskkonnas. Lasteaia dokumentatsioon on veebipõhine ja leiab kajastamist e-keskkonnas *Amphora*. Järveküla Lasteaed võtab eelisjärjekorras vastu lapsi, kelle elukoht rahvastikuregistri järgi on Rae vallas.

Järveküla Lasteaed on mõeldud ~300 lapsele ning rühmad komplekteeritakse 1,5-7 aasta vanustest lastest võimalusel vanuseüleselt lähestikku olevate vanuseastmete järgi. Laste arv rühmas tuleneb vanusest ning rühma spetsiifilisest eripärast ja on vahemikus 12-20. Rühmad töötavad neile ettenähtud õppe-, tegevus- ja päevakava järgi. Lasteaias töötavad kahesuunalise keelekümluse rühmad.

Lasteaias on loodud lapse terviklikku arengut toetav arengukeskkond, kus majades on olemas rühmaruumid, milles on mängu- ja magamistuba, riietus- ja pesuruum koos WC-ga. Lisaks on õppe-kasvatustegevusi võimalik läbi viia kunsti- ja savikojas, õppeköögis, võimlemis- ja muusikasaalis ning õuealal. Lasteaias on võimalik pakkuda eriõpet vastavalt konkreetse lapse vajadustele logopeedi ja eripedagoogi juhendamisel.

Igapäevast pedagoogilist tegevust mõlemas majas toetavad lapsekeskselt kujundatud ja erinevate arendavate õppevahenditega komplekteeritud õuealad. Õuealal on loodus-, puutöö- ja kunstikoda ning malekool, liivaala, mänguväljakud sportimiseks ja loovmängudeks. Olemas on ka aed koos viljapuude, marjapõõsaste ning istutusala.

Järveküla majas on olemas ka hästi varustatud köögikompleks koos vajalike laoruumidega. Köök toitlustab tervislikult mõlemat, st Järveküla ja Leerimäe maja.

Järveküla Lasteaia Leerimäe maja territoorium on avatud õpikeskkond kogu perele, sest asub elumajade vahel ja nii on mõistlik anda võimalus peredele ühisteks tegevusteks avatud territooriumil. Kavas on avada huvikool ka vanematele.

Lisaks igapäevastele planeeritud tegevustele õppe- ja arenduskavade järgi, on lastel võimalus osaleda erinevates huviringides, nt malering, robotika, laulu-, pillimängu- ja tantsuring, rull- ja viguruisuring, saalihoki jne.

Lasteaias töötavad erialase ettevalmistusega õpetajad (sh. muusika- ja liikumisõpetaja), õpetajate assistendid, pedagoogilist personali toetavad tugispetsialistid (eripedagoog, logopeed), direktor, juhiabi haldusküsimustes, õppejuht, kes vastutab õppe- ja kasvatustöö eest. Huvi- ja arendusjuht, kellele vastutada on erinevad üritused, kodu- ja rahvusvahelised projektid, laste ja vanemate huviringide tegevuste koordineerimine. Peakokk ja teda toetav personal ning abipersonal puhtuse ja heaolu loomiseks lasteaias. Järveküla Lasteaed rakendab nii ühe- kui ka kaheõpetajasüsteemi.

Järveküla Lasteaia tegevustega saab kursis olla lasteaia kodulehel, sotsiaalmeedias. Lasteaia erinevate sündmuste jäädvustamiseks peetakse kroonikat.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, ÕPIKÄSITUS JA KORRALDUS

Järveküla Lasteaia **missiooniks** on *arendada ja toetada laste koolieelset arengut kaasaegsetes oludes parimal professionaalsel tasemel personali ja lastevanemate ühisel jõul*

Järveküla Lasteaia **visiooniks** on *olla inspireerivaks ja rahuolu võimaldavaks keskkonnaks koolieelses eas lapsele ja tema vanematele ning neid toetavale personalile.*

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Järveküla Lasteaia personali *põhiülesandeks* koostöös lastevanematega on:

- luua võimalused ja tingimused isiksuse kujunemiseks, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, ennast usaldav, kaasinimestega arvestav ja keskkonda väärtustav;
- hoida ja tugevdada lapse tervist ning soodustada tema emotsionaalset, kõlbelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut;
- aidata kaasa lapse terviklikule mina-pildi kujunemisele.

Järveküla Lasteaia õppe- ja kasvatustöö eesmärgid lähtuvad lasteaia arengukavast, visioonist ja missioonist:

- laps on iseseisev ja aktiivne vastavalt eale ja võimetele, käitub täiskasvanute ja eakaaslastega üldtunnustatud käitumisnorme arvestavalt;
- laps tunneb huvi ümbritseva keskkonna vastu;
- muukeelne laps integreerub eesti keele ja kultuurikeskkonda;
- lastevanem saab vajadusel nõu õppe- ja kasvatusküsimustes; lastevanemad on kaasatud õppekasvatustegevuse kavandamisse ja läbiviimisse.

Järveküla Lasteaia **laps**:

- tunneb ennast lasteaias turvaliselt;
- tunneb rõõmu loovtegevustest ja loomingust ning on positiivne ja avatud;
- väärtustab tervislikku elulaadi;
- hoolib loodusest ja keskkonnast, märkab ilu enda ümber;
- suudab vastu võtta otsuseid ning teha valikuid lähtudes tunnustatud käitumisnormidest;
- tunneb huvi teiste rahvuste ja kultuuride vastu ning on salliv teiste rahvuste, kultuuride ja erisuste suhtes;
- on valmis sujuvaks üleminekuks lasteaia kooli.

Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset, emotsionaalset ja kõlbelist arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused,

kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Järveküla Lasteaia lõpetamise järel on lapsed: sotsiaalselt kompetentsed, kehaliselt aktiivsed, rõõmsad, uudishimulikud ja loovad isiksused, kes soovivad õppida.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted

Järveküla Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lähtutakse peaaesjalikult üldõppest. Üldõpetuse kaks kõige olulisemat joont on koduloolisus ja ainete ühendamine tervikuks. Lõimimisvõimalused toimivad erinevatel tasanditel: aine piires, ainete vahel ja tegevustes. Lapse maailmapildi kujundamise seisukohalt on tähtsad kõik õppevaldkonnad: üks valdkond toetab teist, aitab õpitud edasi arendada, kinnistada ning luua tervikliku kujutluspildi. Vahelduvad tegevused võimaldavad avada ja kinnistada teema eri aspekte. Üldõpetuse põhimõtte tuleneb õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ning arvestab laste individuaalseid, vanuselisi, soolisi ja rahvuslikke iseärasusi, võimaldades isiksuse tervikliku, süsteemse, tasakaalustatud ja paindliku arengu. Kasvatamine ja arendamine vastab lapse arengule, toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu, lähtub konkreetsest lapsele ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisele. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Lapse arengut saab parimal moel toetada kolme komponendi koostöös: vanem, laps, lasteaia personal.

Järveküla Lasteaia eripära toetab õppe- ja kasvatustegevuses ka „Hea Alguse“ meetodika rakendamine, kus õppimine toimub teemakeskustes. „Reggio Emilia“ lapsest lähtuv loovusõpetus toetab lapse arengu loomulikku loovust ja loomingulisust. Loogilise mõtlemise arendamiseks kasutatakse erinevaid nuputamise ülesandeid. Väga tähtsal kohal lasteaia tegevustes on erinevate keele- ja kultuuriruumide tundmaõppimine ning oma- ja teiste kultuuride väärtustamine, lastel on võimalus osaleda kahe-suunalises keeleõppes, kus rakendatakse kahe-suunalise keelekümbeluse meetodikat.

Järveküla Lasteaia **põhiväärtusteks** on:

Hoolivus ja usaldusväärsus – olla laste hoidmisel ning õppe- ja kasvatusvaldkonnas parimad asjatundjad, pühendudes lapse heaolule ja koheldes last partnerina ning pakkudes talle seejuures pühendunud ja vastutustundlikku tuge. Iga laps peab end tundma vajaliku ja olulisena ning tundma end täisväärtuslikuna.

Heaolu – väärtustada tervislikke eluviise, tagada lastele vaimselt ja füüsiliselt turvaline, lapsesõbralik keskkond.

Loovus – inspireerida ennast ja teisi enda ümber, luua tingimused laste loovuse arendamiseks, kaasates selleks kõik pedagoogilised vahendid ja meetodid.

Koostöö – koostöös kodude ning kogukonna huvigruppidega ühendada oma teadmised ja oskused tagamaks parimate tulemuste saavutamise laste õppe- ja arengukeskkonna kujundamisel.

Tolerantsus – suhtuda eripäradesse sallivalt.

Järveküla Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- *Individaalsus* – arvestame laste loomulikku uudishimu ja arengupotentsiaali;
- *Tervis* - lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- *Loovus* - lapse loovuse toetamine;
- *Mängulisus* – mängu kaudu õppimine;
- *Sotsiaalsus* - humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- *Lapsekesksus* - lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- *Turvatus* - lapsele turvatunde ja eduelamuste tagamine;
- *Lõimimine* - üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- *Koostöö* – aktiivne koostöö lapse koduga;
- *Traditsioonid* - eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2.3. Õpikäsitus

Järveküla Lasteaias järgitakse järgmisi õpikäsituse põhimõtteid, et arendada lapses suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- lapse suutlikkus arutleda omandatud teadmiste ja oskuste piires;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning toime tulla ebaõnnestumistega.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms. Ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms. kaudu.
- Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust.

Õpikäsituse, õppe- ja kasvatuseesmärkide ning põhimõtete saavutamist toetavad järgmised hoiakud:

- väärtustatakse head igas lapses ning nähakse tema potentsiaali;
- suhtlemisel arvestatakse lapse kui partneriga ning õppe-kasvatustegevustes toetatakse tema isikupära;

- suhtlemisel ja kõnelemisel kasutatakse toetavat ja vastaspoolt austavat keelt;
- suhtlemisel ja kõnelemisel toetatakse lapse sihtkeele kasutamist;
- märgatakse ja väärtustatakse lapse enda kogemust ning julgustatakse last uurima ja katsetama ning toetatakse tema küsimist, st teada saada tahtmist;
- toetatakse last ebaõnnestumiste korral ning aidatakse taas leida õnnestunud lahendusi;
- märgatakse lapse vajadusi ning vajadusel pakutakse abi;
- täidetakse kõigile osapooltele antud lubadusi;
- probleemsituatsioone lahendatakse adekvaatselt ja vastaspoolt austavalt;
- osatakse näha ja mõistetakse kõikide töö väärtust ja panust ning asjakohaselt tunnustatakse last, tema vanemat ja kolleegi;
- igapäevaselt väärtustatakse osavõtlikkust, sõbralikkust, ausust, positiivsust ja sallivust.

Järveküla Lasteaia õppe-kasvatustöös peetakse oluliseks:

- õppe-kasvatustöö planeerimist ja kajastamist rühma tegevuskavas;
- õppe-kasvatustegevuste kavandamist nädalateema alusel, mida toetavad kõik läbiviidavad tegevused,
- õppeainese lõimimist üheks tervikuks, arvestades lapsekesksust ning ea- ja jõukohasust;
- lõimiva elemendina planeerimisel kasutatakse seoseid nädalateema ja tegevuste vahel ühe päeva lõikes;
- lapse aktiivset suhtlus- ja arengukeskkonda, mida toetavad järgmised tegevuste liigid: *kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine ja uurimine, võrdlemine ja arvutamine, liikumine, muusika- ja kunstitegevus;*
- õppe-kasvatustegevuse aktiivsust ja loovust toetavaid õppemänge, tegevusi ja viise: *nt jutustamist pildimaterjali ja raamatuillustratsioonide põhjal, loovjutustamist, ettelugemist voolimist, meisterdamist, rütmipillide mängimist, õppekäike, matku, katseid, uurimist, sotsiaalsed situatsiooni- ja rollimänge jne;*
- looduskeskkonda ja reaalelulisi olukordi, mis võimaldavad tunnetada, kogeda, uurida ja avastada ning tundma õppida elukeskkonda tasakaalustades nutimaailma mõju;
- sotsiaal-kultuurilist arengukeskkonda,
- lõimitud tegevusi, mille kaudu kinnistatakse varem omandatud teadmisi ning väärtustatakse lapse isetegemise ja omakogemuse kaudu õppimist.

Järveküla Lasteaia õppekavas on õppetöö sisu avatud järgmistes valdkondades:

mina ja keskkond: sotsiaalne keskkond, tehis- ja looduskeskkond;

keel ja kõne: keele kasutamine (hääldus, sõnavara, grammatika), suhtlemine, kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, lasteraamatud, sh teised keeled ja tutvumine erinevate kultuuridega;

matemaatika: hulgad, arvutamine ja numbrid, lahutamine; suurused ja mõõtmine, geomeetrilised kujundid;; kell

kunst: kujutamine ja väljendamine, kujundamine, tehnilised võtted (voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine), kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstist;

muusika: laulmine, muusika kuulamine, rütmiline liikumine, rütmipillidel mängimine, kehapilli kasutamine;

liikumine: liikumise tervislikkus ja olulisus, põhilised liikumise viisid, liikumismängud, erinevad spordiliigid, tants ja rütmika.

2.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

2.4.1 Õppeaasta

Järveküla Lasteaias on õppe- ja kasvatustegevus korraldatud õppeaastat arvestavalt. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Suveperioodil rühmade sulgemise korral rakendatakse avatud rühmades liitrühma õppe- ja kasvatuskorraldust. Lasteaed on suletud suvel kollektiivpuhkuseks, sel ajal planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi ei toimu.

Rühmade tegevus- ja päevakavad lähtuvad lasteasutuse õppekavast, rühma tegevus- ja päevakava koostamisel on arvestatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja ülesandeid, rühmade vanuselist ja soolist koosseisu, laste arengutaset, lasteasutuse materiaalseid võimalusi ja ka lastevanemate soove.

Konkreetsed tegevused ja mängud on planeeritud rühma päevakavasse nädalate kaupa, neid seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad. Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamisel jälgitakse, et kõiki tegevusi kasutatakse maksimaalselt lapse kehaliseks, vaimseks ja sotsiaalseks arendamiseks, oskuste kujundamiseks, üldtunnustatud väärtuste vahendamiseks ja erinevate õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadesse kuuluvate teadmiste edendamiseks.

Rühma päevakava määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Õpetamine toimub mängu kaudu ning nädalaplani alusel. Päevakavas võib õpetaja teha muudatusi, kui see tuleb kasuks õppe- ja kasvatustöö paremaks läbiviimiseks.

Iga õpetaja(d) kavandab(vad) aastaks oma rühma õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades eesmärgid, temaatika ja tulemused. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas, kus põhimõtteks on:

laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu, mille tulemusel toimuvad muudatused lapse käitumises, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes;

arvestatakse lapse individuaalsust ja arengupotentsiaali, õppetööd teostatakse vastavalt tema võimetele, võttes arvesse keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit ning lähtutakse põhimõttest lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale ning toetatakse lapse loovust ja iseseisvust, hoitakse ja edendatakse lapse tervist ning rahuldatakse laste liikumisvajadusi.

Kolm korda aastas viiakse läbi tervisenädalaid – sügisel, talvel, kevadel. Suuremat tähelepanu pööratakse sel ajal liikumisele, sportlikele üritustele, tervist edendava teabe jagamisele lastevanemate hulgas ning kaasatakse lapsevanemaid rühma tegevustesse.

Õppe- ja kasvatustegevus seostatakse eelkõige kodukoha inimeste, looduskeskkonna ja asutustega ning õpitavaga (objektid, nähtused), millega tutvutakse ja õpitakse võimalusel loomutruus keskkonnas. Lapsele antakse võimalus vabalt vaadelda ja uurida teda huvitavaid asju, nähtusi, toiminguid ning koheselt rakendada oma uued teadmised olemasolevatega seostatult neis samades oludes. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimumist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja muu personali kaasamist, väärtustatakse humaanseid ja demokraatlike suhteid, õpetatakse last tundma iseennast, oma tundeid ja käitumise motiive, aidatakse lapsel seada eesmärgi ning luua väärtussüsteemi.

Lapsevanemaid kaasatakse rühma tegemistesse ning lasteaia tegevus on vanemale üldiselt avatud, väärtustatakse lapse kodu, kodukohta, eesti kultuuritraditsioone, rahvuslikke tähtpäevi, jälgitakse aastaegade vaheldumist ning arvestatakse teiste kultuuride eripära, austatakse nende kultuuritraditsioone.

2.4.2 Õppekava

- Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.
- Lasteasutus koostab oma õppekava riikliku õppekava alusel.
- Lasteasutuse õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid ja hoolekogu.
- Lasteasutuse õppekava kinnitab lasteasutuse direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära ka hoolekogu arvamuse ja seisukohavõttud.
- Õppekava läbimine tagab erinevate võimete ja erineva koduse ettevalmistusega lastele hea toimetuleku õppimiseks ja käitumiseks.
- Õpetamise ja kasvatamise eesmärgid tulenevad laste individuaalsetest võimetest ja ühiskonna nõuetest.
- Õppetegevuste korralduses lähtutakse laste vajaduste väljaselgitamisest, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide seadmisest ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisest.
- Õppeaasta tulemuste kokkuvõtte, analüüs ja järelduste tegemine viiakse läbi mais (sh laste arengu hindamine, lasteaia ja rühmade töö analüüs jne).

2.4.3 Päevakava

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale. Lapsed on sihtgrupp, kellele on suunatud kogu personali tähelepanu. Pedagoogilise tööga tegelevad õpetajad ja õpetaja assistendid. Tegevused toimuvad nii individuaalselt, väikestes gruppides kui kogu rühmaga.

Lasteaial on kindel päevakava, mis on meeldiva koostöö huvides järgimiseks personalile ja vanematele. Eelkõige arvestatakse laste vajaduste ja ealiste iseärasustega.

- Olulise osa päevast võtavad enda alla igapäevatoimingud, õppe-kasvatustlikud tegevused ja vabategevused. Need annavad palju võimalusi laste arendamiseks, uute oskuste omandamiseks ja olemasolevate teadmiste kinnistamiseks. Sellest kujuneb välja isetegemise rõõm ja teineteisega suhtlemise oskus.
- Päev algab hommikul rühma kokkusaamisega, kus ühiselt alustatakse päeva tervitamisega ja kavandamisega. Õpetaja räägib lastega päeva tegemistest ja mängudest. Tegevused on õpetajal eelnevalt planeeritud ja ettevalmistatud.
- Päevakavas on tähtsal kohal mäng. Läbi mängu kujundatakse tööharjumusi, omandatakse sotsiaalseid kogemusi ja kinnistatakse olemasolevaid teadmisi- oskusi.
- Kõik rühmad on avatud 7.00 –18.00. 18.00 –19.00 on avatud valverühm.
- Toitlustamine toimub 3 korda päevas vastavalt rühma päevaplaanile.
- Lõunauinaku (puhkeaeg või vaikne tund) aeg on 12.30 –15.00, vastavalt rühma laste vanusele.
- Planeeritud tegevuste põhiaeg on 9.00 – 13.00. Lähtuvalt laste vanusest on õppe- ja kasvatustegevuste kestus:
 - 1,5 – 3 aastat 10-15 minutit,
 - 3 – 5 aastat kuni 25 minutit,
 - 6 – 7 aastat kuni 35 minutit.
- Huvialaringide töö põhiaeg on 16.00 – 19.00.
- Individuaalne töö toimub kogu päeva jooksul vastavalt vajadusele.
- Õues viibimise aeg on vastavalt rühma päevaplaanile, kus rühmaõpetaja planeerib ja viib läbi lõimitud tegevusi. Õpetaja arvestab laste vanust, oskusi ja individuaalseid iseärasusi.
- Aastaaega ja ilmastikuolusid arvestavalt viibitakse õues ka õhtupoolsetel aegadel.
- Lasteaia aastaringse või hooajalise tegutsemise ja päevase lahtioleku aja otsustab lasteaia pidaja Eliis.ee päevikusse märgitud laste kohalkäimise alusel.
- Iga rühma õppekasvatustegevus kinnitatakse Eliisi keskkonnas õppejuhi poolt.

Päevakava õppeperioodil ja suveperioodil

Aeg	Tegevused õppeperioodil	Tegevused suveperioodil
7.00 – 8.30	Kogunemine, individuaalne hommikvõimlemine mängud, töö,	Kogunemine, vabamäng, individuaalne töö, hommikvõimlemine
8.30 – 9.00	Hommikusöök	Hommikusöök
9.00 – 12.30	Hommikuring, org. õppetegevused ja mäng nii toas kui õues	Huvitegevused, mäng, viibimine värskes õhus.
12.00 – 13.00	Ettevalmistus lõunasöögiks, lõunasöök	Ettevalmistus lõunasöögiks, lõunasöök

12.30 15.00	–	Vaikne tund, lõunauinak	Vaikne tund, lõunauinak
15.00 15.30	–	Virgumine, hügieenilised protseduurid, vabategevus, mäng	Virgumine, hügieenilised protseduurid, vabategevus, mäng
15.30 16.00	–	Õhtuode	Õhtuode
16.00 18.00	–	Ind. töö, mäng, kojuminek. Tegevused huvialaringides	Vabamäng, viibimine värskes õhus, kojuminek.
16.00 20.00	–	Tegevused huvialaringides, vabamäng koos vanematega avatud õues	Vabamäng, huvitegevused

Päevakavas pööratakse lasteaias suurt tähelepanu alljärgnevatele aspektidele.

Eneseteenindamisoskuse arendamisele, kus suur rõhk on hügieeniharjumuste kujundamisel, iseseisval riietumisel, enese korrastamisel, mängu- ja isiklike asjade korrashoiul, rühmaruumi korrashoidmisel ning hooliva suhtumise kujundamisel ümbritsevasse asjadesse, objektidesse jne. Suurt tähelepanu pööratakse ka söömiskultuurile ja -teadlikkuse kujundamisele. Tähtsal kohal on ka kaaslaste märkamise ja tema abistamine. Seejuures on igati teretulnud kodu toetus ja abi, kus neid samu oskusi ja harjumusi kujundatakse ning harjutatakse. Eneseteenindamise oskuste omandamine soodustab lapsel eneseusaldust ja iseseisvustunde saavutamist.

Toitumisele, mis on aluseks heale enesetundele ja üldisele füüsilisele tervisele. Söömiskultuuri tutvustamine ja -järgimine loob pinnase mitmekülgse toidu tarbimiseks ja selle vajalikkusele ning mõjule lapse arengus. See harjutab ka hügieeninõuetest (nt kätepesu, jne) kinnipidamist.

Eetilisele käitumisele, kus esikohal lugupidav ja austav ning tähelepanelik käitumine igapäevastes ja erinevates situatsioonides. VEPA käitumismängu igapäevane rakendamine, milles esikohal on iga lapse teadmine, et tema ise kujundab ja mõjutab enda käitumist ja tema valitud käitumisviis mõjutab ka teisi inimesi tema ümber.

Õues õppimisele, kus kujuneb teadlikkus meid ümbritsevast loodus- ja tehismaailmast ning taaskasutusest. Looduskeskkond on rikkaim õpikeskkond, kus õppematerjal on kõige loomulikumal moel kättesaadav, pakkudes ainekultuuri mitmele meelele samaaegselt. Võimaldades lapsel ise kogedes jälgida ilmastikunähtusi, aastaaegade vaheldumisega seotud muutusi looduses, taimede kasvu ja arengut, erinevate liikide kooselu jne. Lasteaias tuleb selgitada ja rääkida looduse säästmise olulisusest, anda mõista seda, kui tähtis on looduskeskkond ja meie selle keskel ning kui oluline on sellesse suhtuda säästvalt ja hoolivalt.

Liikluskasvatusele, iga inimese kohus on käituda liikluses kuulekalt ja võtta vastutus oma liikluskäitumise eest. Liikluskasvatus puudutab liiklemist, tänaval, linnas, maal, metsas jne ning seda reguleerivad teatud kokkulepped ja märgid, mida on oluline tunda. Liikluskasvatuse roll õppe-kasvatustegevustes sõltub vanuseastmest.

Kultuurilistele sündmustele, kus tähtsaim roll on lapse eneseväljenduslikkusel ja esinemiskogemuse saamisel ning loovusel. Lasteaia elu juurde kuuluvad üritused, mis on loomulik osa igapäevases õppe-kasvatustöös ning väljapoole suunatud esinemistel, kus on avatud publik.

Rühma tegevuskavas esitatakse:

- rühma lühituvustus: lapsed, personal, kasutatav metoodika;
- rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid;
- õppetegevuse korraldus, tegevuskordade arv nädalas;
- vanuserühma päevakava;
- planeeritud õppe- ja kasvatustegevuse teema ja tegevuste sisu; traditsioonilised üritused; kalenderplaan õppeaastaks kuude ja nädalate lõikes;
- laste arengu hindamise põhimõtted;
- laste individuaalne toetamine;
- koostöö lastevanematega ja lastevanemate ootused rühma õppeaasta tegevusele.

Rühma päevakavas on õppetegevuse algus ajaliselt kindlaks määratud muusika-, liikumistegevustel. Muud õppe- ja kasvatustegevused viib õpetaja läbi lasterühmale sobival ajal nii, et päeva esimesel poolel toimuvad planeeritud õpitegevused. Päeva teisel poolel on jäetud valdav osa ajast laste vabamängule ja loomingule, laste individuaalsele juhendamisele, koostööks lastevanematega ja lastevanemate poolt finantseeritavaks huvitegevuseks. Tegevused, mängud, erinevad pere- ja spordiüritused, õppekäigud- ja ekskursioonid, rahvakalendri tähtpäevade tähistamised, lasteteatrite etendused planeeritakse rühma nädalakavasse ja neid seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad nädalateemad.

Õppemeetodite valik toimub põhimõttel, et võimaldada rahuliku tegevuse vaheldumist aktiivse tegevusega. Iga konkreetse teema tutvustamiseks valib õpetaja kasutatava meetodi või võtte, mille läbi on seda kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada ning mis seaksid teemaga emotsionaalse, füüsilise, loomingulise ja sotsiaalse tasandi.

Peamised õppemeetodid- ja viisid, mida õpetajad kasutavad:

- vaatlus;
- vestlus, suhtlemine;
- jutustamine pildimaterjali ja raamatuillustratsioonide põhjal;
- jutu jätkamine, loovjutustamine;
- ettelugemine;
- küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine;
- laulmine, helisalvestiste kuulamine, mäng pillidel;
- rütmimängud ja -harjutused;
- õppekäik, matk või ekskursioon;
- katsed, uurimused;
- iseseisev töö, harjutamine;
- dramatiseering;
- audio- ja videotehnika kasutamine;
- mäng: õppemäng, loovmäng, sotsiaalne situatsioonimäng, rollimäng, lauamäng.

Õpetajad analüüsivad rühma õppe- ja kasvatustegevuse tulemuslikkust ja laste arengut ning teevad kokkuvõtte arenguvestlustest üks kord õppeaastas (kevadel) ja esitavad selle pedagoogilise nõukogu koosolekul.

2.5 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ning lapse eeldatavad õpitulemused vanuseastmeti

Õppeprotsessi juhina rühmas on õpetajal esmatähtis luua õppimiskäsitlus, mis on lapsekeskne. Lapse õppimine rajaneb eelkõige huvi tekitamisel. Õpetaja ülesanne on:

- võimaluste loomine ja huvi äratamine õppimisprotsessiks,
- uurivate küsimuste esitamine, mis ergutavad last mõtlema,
- rühma tegevuse kavandamisel teema terviklikkuse ja erinevate ainete meetodikate jälgimine,
- laste arengu jälgimine ja mõistmine,
- lapse vajadustega arvestamine,
- lastele muutuva ja arendava keskkonna pakkumine,
- õppimise suunamine,
- lapse innustamine ise oma probleeme lahendama ja üksteist austama.

2.5.1 Üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

Sõim	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm
------	-------------	---------------	------------

1,5–3 aastaselt	3–4 aastaselt	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
eristab mängude, mänguasjade ja mängimise tähendust;	mängib individuaalselt	tunneb huvi erinevate mänguliikide vastu	oskab teha valikuid mänguliikide vahel	tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
matkib oma mängudes ümbritsevat elu;	otsib mängukaaslast	suhtub hoidvalt mänguasjadest	oskab avaldada mängude valikul oma arvamust ja vajadusel põhjendada	rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
oskab täita mängudes lihtsamaid rolle;	laps mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid	mängu lõppedes asetab mänguasjad oma kohale	suudab kinnipidada mängureeglitest	algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
	suhtub heatahtlikult teiste laste mängudesse	oskab üksteisega arvestada ja suhelda	algatab mängu	täidab mängudes erinevaid rolle
järgib lihtsamaid mängureegleid		püüab täita mängureegleid	püüab mängu käigus tekkinud probleeme lahendada	järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
tunneb rõõmu liikumisest;		kasutab looduses olles mängudes looduslike objekte ja materjale	arendab mängude sisu iseseisvalt edasi	suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
tunneb rõõmu mängust;		jagab ja vahetab sõbraga mänguasju, vajadusel suudab seda sõbrale laenata	oskab iseseisvalt läbi viia mõningaid liikumismänge	tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
		püüab edasi anda ümbritsevate inimeste		kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

		omavahelisi suhteid ja tundeid		
		kasutab mängudes abivahendeid		
		teeb mängudes ühiseid kokkuleppeid		

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
mõtleb verbaalselt, saab kuuldust aru	tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta ja autoriteetide toel, annab keskkonnale emotsionaalseid hinnanguid, osaleb ühistegevuses	tegutseb lühiajaliselt iseseisvalt, kuid vajab veel täiskasvanu abi tegutsemiskindluse saavutamisel ja hoidmisel, reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga	innustub uuest, vajab abi tegevuste lõpetamisel, järgib reegleid ühistegevuses teiste lastega	saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
on suuteline keskenduma 10 minutit ning kaasa	järgib lihtsaid reegleid, saab aru arvamõistest	tegutseb koos teistega, tema tegutsemismotivatsioon on olulised	osaleb aktiivselt praktilistes tegevustes, käelistes ja loovtegevustes,	mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru,

tegutsema		eakaaslased	praktilises tegevuses	reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
kavandab oma tegelusi lühiajaliselt	suhtleb täiskasvanuga valdavalt situatsioonivälises-tunnetuslikus vormis ja lastega tegevuslik – situatiivses vormis ühistegevuse käigus	eksperimenteerib, konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui konkreetseid objekte	saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalis-ruumilisest järjestusest, suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 minutiks	tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
tegutseb uutes olukordades koos täiskasvanuga	hõivab uutest olukordadest	5) a) loob erinevate 5) loovtegevustes, olukordades ja uude loovtegevustes, keskendub huvipakkuvale tegevusele, omab ettekujutust numbritest ja tähtedest kui sümbolitest	5) tegutses uutes olukordades ja uude teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teadvustab kordamise vajalikkust	tegutseb ja kontrollab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
on uudishimulik, tahab avastada,		omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu	kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides nii uudes kui sarnases kontekstis	tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi
meeldib lugusid ja jutte mitu korda kuulata		kasutab sisekõnet tegevuse planeerimisel ja reguleerimisel, räägib asjadest, mis pole kohal, mis toimusid minevikus, fantaseerib	selgitab teistele reegleid, kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel, kasutab kõnet informeerimisel, tunnetustegevuses ja uute teadmiste omandamisel	suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
				rühmitab esemeid ja nähtusi

				erinevate tunnuste alusel
				kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
teab, et inimesed on erinevad nii soolt, kasvult, välimuselt	saab aru tunnetest	oskab rääkida oma tunnetest	tahab rääkida oma tunnetest: armastus, rõõm, mure	püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
on huvitatud teistega suhtlemisest	laps osaleb dialoogis	osaleb ühistegevustes ja teeb koostööd teiste lastega	tahab kuuluda eakaaslaste gruppi ja teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd	tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
küsib vajadusel abi	küsib abi täiskasvanult	abistab ja lohutab mängukaaslast	järgib sotsiaalseid rutiine	hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise
saab aru, et lasteaias on omad reeglid	teab rühma reegleid	selgitab, milleks on rühmareeglid vajalikud	järgib rühma reegleid	osaleb rühma reeglite kujundamisel
tahab teistega koos tegutseda	osaleb ühistegevuses täiskasvanuga	osaleb lühiajaliselt ühistegevuses	teab, et teistega tuleb arvestada ja koostööd teha	oskab teistega arvestada ja teha koostööd

		eakaaslastega		
teab, et on oma ja võõrad asjad	loob lühiajalisi sõprussuhteid	oskab nimetada sõbra positiivseid omadusi	põhjustab, miks on hea omada sõpru	loob sõprussuhteid
saab aru, et on halb ja hea käitumine	teab, mis on oma, mis on võõras	vahetab sõbraga oma mänguasju	jagab sõbraga, mida endal palju	saab aru oma-võõras-ühine tähendusest
kasutab igapäevaseid viisakussõnu	tahab käituda hästi	saab aru heast ja halvast käitumisest	oskab põhjustada head ja halba käitumist	teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
teab, kes on poiss, kes on tüdruk	teab, kes on poiss, kes on tüdruk	oskab kirjeldada, mille poolest on inimesed erinevad	näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest suhtun kõikidesse inimestesse heatahtlikult	mõistab, et inimesed võivad olla erinevad
ei ole alati kõigega nõus	korrigeerib oma käitumist, kui sellele tähelepanu juhitakse	rakendab iseseisvalt viisakusreegleid	põhjustab viisakusreeglite järgimise vajadust	järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
			on olemas oma seisukoht	selgitab oma seisukohti

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
tunneb erinevaid emotsioone (rõõm, kurbus, viha)	nimetab oma emotsioone	märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone	arvestab eakaaslaste ja täiskasvanu tunnetega	suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada

oskab vahet teha headel ja halbadel tegudel	rõõmustab õnnestumiste üle	oskab nimetada tegevusi, mis meeldivad	teab, mis õnnestub, mis mitte	kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi
tegutseb täiskasvanu juhendamisel ja muudab oma käitumist vastavalt juhendaja märkustele	käitub täiskasvanu korralduste järgi	oskab käituda ja teab, mida tohib, mida mitte	järgib käitumisreegleid ja oskab neid teistele selgitada	oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele
on huvitatud mängudest ja tegevustest	valib koos täiskasvanuga meelepärase mängu	oskab iseseisvalt valida mängu ja tegevusi	oskab kooskõlastada oma tegevusi teiste laste tegevustega	algatab mängu ja tegevusi
teab, et tuleb käituda teiste suhtes ohutult	tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta	tegutseb väikeses grupis koos eakaaslastega	tegutseb suuremas grupis koos kaaslastega	tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
küsib abi		nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud, mis ohtlikud	selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist	teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
omandab heaperemehelikku suhtumist	eneseteenindamisel vajab täiskasvanu abi ja huvitub täiskasvanu tööst	eneseteenindamisel vajab mõningat abi ja soovib abistada täiskasvanuid nende töödes	tuleb toime eneseteenindami sega ja teeb meeleldi erinevaid töid	saab hakkama eneseteenindami sega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
	teab, et kõiki vahendeid peab hoidma, koristab täiskasvanu meeldetuletusel	suhtub vahenditesse hoidvalt ja koristab enamasti tegevuse lõppedes enda järelt	oskab kasutada erinevaid vahendeid ja tegevuse lõppedes koristab enda järelt	kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt

2.5.2 Valdkond „Mina ja Keskkond“

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et **laps**:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja säästlikku mõtteviisi;
- märkab nähtuseid ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond **sisu**:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse *kavandamisel ja korraldamisel*:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades, maitstes, kombates, kuulates;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: rakendades võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- juhendatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundi hindamisel jm, suunatakse märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järelt tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
teab oma eesnime ja perekonnanime, teab oma (vanust) ja sugu	ütleb vastuseks nime küsimisele oma eesnime ja perekonnani, teab oma vanust ja sugu	Küsimisel oskab öelda perekonnanime. Oskab endast lühidalt rääkida (nimi, vanus, sugu). Küsimisel oskab rääkida oma päevastest tegemistest (hommikul, lõunal, õhtul, öösel)	Oskab kirjeldada oma välimust (juuksed, silmad jm) ja iseloomu. Oskab kirjeldada oma päeva	Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms
teab ja loetleb, kellega koostab oma kodus elab	küsimisel ütleb, millises majas ta elab (suur, kollane jne) ning loetleb, kellega koos ta oma kodus elab	Ütleb küsimisel oma perekonnaliikmete nimed, oskab öelda, kellega koos ta elab, kirjeldab oma kodu. Teab oma kodukohta	Oskab kirjeldada oma kodukohta ja perekonnaliikmeid. Ütleb küsimisel oma koduse aadressi.	kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
küsimisel oskab nimetada mõnd tuntumat elukutset	küsimisel oskab nimetada tuntumaid elukutseid (kes keedab süüa – kokk, kes õpetab lapsi – õpetaja jne)	küsimisel oskab vastata, mis tööd teevad antud elukutsete esindajad (müüja, õpetaja, bussijuht, tuletõrjuja jt)	Teab ja oskab rääkida, mis on tema vanemate elukutsed ning tööülesanded. Arutleb, milline elukutse talle meeldib ja miks	nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
teab, et ta elab Eestimaal ja et meie kodumaa on Eesti	teab, et ta elab Eestimaal ja et meie kodumaa on Eesti	Teab, et eestlased räägivad eesti keelt, et eesti keel on eestlaste emakeel. Oskab nimetada meie lipuvärve, rahvuslille ja – lindu.	Küsimisel oskab vastata, mis iseloomustab rahvakalendri tähtpäevi (kadripäev, jõulud, lihavõtted jms), oskab öelda, mis aastaajal need tähtpäevad on	nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone

võrdleb oma pereliikmeid (kasvu, vanuse, soo jms järgi)	võrdleb inimesi (kasvu, vanuse, soo jms järgi)	Kirjeldab oma sõpra, perekonnaliiget jt. Oskab öelda, mis talle oma sõbra, vanema, rühmakaaslase vm juures meeldib, mis mitte.	Oskab kirjeldada ja võrrelda oma sõpru, tuttavaid, perekonnaliikmeid, rääkida nende erinevatest vajadustest (mis neile meeldib, mis ei meeldi jne, miks?)	mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused
Küsimisel ütleb, mida ta sööb. Teab, et enne sööki tuleb käsi pesta	Küsimisel ütleb, mida laps peab sööma, et olla terve, milliseid toiduaineid ei tohi liiga palju tarbida. Teab, et enne sööki tuleb käsi pesta	Selgitab, millised tegevused on tervisele kasulikud (liikumine, õues viibimine, õige toitumine, uni, hea tuju jms). Selgitab, millised tegevused on tervisele kahjulikud	Oskab rääkida tervislikust toitumisest: taldrikureegel, maiustused jms. Oskab põhjendada halbade harjumuste mõju tervisele (suitsetamine, liigsöömine, liigne maiustamine, alkoholi joomine, hügieenireeglite eiramine, vähene liikumine jms)	oOskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
Küsimisel oskab vastata, mis on ohtlik ja ohutu tegevus jms.	küsimisel oskab eristada head ja halba, ohtlikku ja ohutut käitumist, tegevust jms.	oskab öelda muinasjuttude ja lugude põhjal, milline käitumine ja tegevus on hea ja kasulik, milline halb ja kahjulik	põhjendab ja seostab erinevate tegude/tegevuste tagajärgi	julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
tunneb oma rühmareegleid ja kuulab õpetajat	tunneb oma rühmareegleid, teab, et lasteaias on vaja käituda lasteaiareeglite järgi ning kuulata õpetajat	Teab oma rühmareegleid. Oskab selgitada, mis võib juhtuda, kui laps eirab rühmareegleid.	Teab heade käitumistavade ja kommete üldreegleid. Oskab selgitada, milleks need reeglid on vajalikud.	Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
teab, milleks kasutada hügieenitarbeid	oskab nimetada erinevaid	oskab öelda, miks on vaja täita	selgitab, miks on igal inimesel isiklikud	järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas

d kasutatakse	hügieenitarbed (kamm, seep, hambaharijms) ja teab, milleks neid kasutatakse	hügieenireegleid ning mis võib juhtuda siis kui hügieenireegleid ei täideta	hügieenitarbed	hammaste hoidmist ja hooldamist
viskab prahi prügikasti	Viskab prahi prügikasti. Leiab loodusesse mittekuuluva prahi ning toob selle kokkulepitud kogumiskohta	Põhjendab, miks praht visatakse prügikasti. Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele.	Selgitab, kuidas loodusvarasid (elekter, vesi jms) säästlikult kasutada ja milleks see vajalik on. Teab, kuidas ja miks sorteeritakse prügi	suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
tunneb aastaaegu ja oskab välja tuua mõned tähtsamad tunnused	tunneb aastaaegu, küsimisel oskab lühidalt kirjeldada loodust, taimi ja loomi erinevatel aastaegadel	mõistab puudel, taimedel, põõsastel, seentel, lindudel, loomadel jt on palju erinevaid liike, oskab neid mõnede tunnuste alusel eristada	Oskab nimetada ja loetleda loomade-lindude- kalade kehaosi, teab, kus nad elavad, kuidas toituvad. Nimetab puude ja taimede osi (tüvi, vars, lehed jm) Eristab ja nimetab puid-põõsaid (lehtpuud-okaspuud, marjapõõsaid-ilupõõsaid jms)	kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
küsimisel nimetab, mida laps teeb hommikul, päeval, õhtul, ja öösel jms.	küsimisel räägib, mida laps teeb hommikul, päeval, õhtul, ja öösel, kuidas peab riietuma vastavalt aastaajale jms.	oskab nimetada inimeste tegevusi erinevatel aastaegadel (põllu- ja aiatööd, spordivõimalused ja vabaajaveetmine)	Oskab nimetada nädalapäevi, tunneb aastaaegu, teab aastaegade järgnevust. Eristab puhkepäevi ja argipäevi. Kirjeldab inimeste tegevusi erinevatel aastaegadel (põllu- ja aiatööd, spordivõistlused	kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring

			ja vaba- ajaveetmine)	
teab ja tunneb ära liiva, kivid, mulla, metsa	Teab vee erinevaid olekuid: lumi vesi, jää. Tunneb ära liiva, kivid, mulla, metsa	Kirjeldab soojuse ja valguse vajalikkust taimede, inimeste ja loomade kasvamiseks. Kirjeldab puhast vett. Teab, milleks kasutatakse õhku. Kirjeldab savi, metsa	Nimetab erinevaid veekogusid. Põhjendab milleks on vaja õhku. Kirjeldab metsa, niidu ja soo erinevusi	selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
Teab, et päike annab meile valgust ja soojust	Oskab nimetada erinevaid aastaagu ja neid lühidalt kirjeldada. Teab, et päike annab meile valgust ja soojust	Selgitab, miks päeval on valge ja öösel pime. Oskab nimetada, millisele aastaajale eelneb/järgneb kevad, suvi, sügis, talv. Kirjeldab, kuidas ta aastaegade muutuse looduses ära tunneb	selgitab, millised on soojemad aastaajad, millised külmemad ja millised iseloomulikud ilmastikunähtused on erinevatel aastaegadel	selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
Teab, et loodusvarasid (vett ja elektrit) ei tohi raisata.	Teab, et loodusvarasid (vett ja elektrit) ei tohi raisata. Teab, kuidas kokku hoida vett ja elektrit. Teab, et prügi visatakse prügikasti	Oskab nimetada esemeid, mis on valmistatud puidust ja plastmassist (tehislik – looduslik). Teab mis põhimõttel sorteeritakse prügi	Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud loodusele. Selgitab heitgaaside kahjulikkust loodusele, tervisele	mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
Nimetab kohti, mis võivad olla ohtlikud	nimetab esemeid/kohti, mis võivad olla ohtlikud (tikud, terariistad, ravimid, lahtine tuli, trepid,	Teab, et õnnetuse korral tuleb kohe pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, mis ei tohi	Teab hädaabi numbrit 112, simuleerib selle kasutamist. Selgitab, miks tuleb liigeldes olla	kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm

	lahtised aknad, kuum toit ja pliit	võõrastega kaasa minna	väga ettevaatlik	
Teab, et autoteel sõidavad autod, inimesed kõnnivad kõnniteel.	Teab, et autoteel sõidavad autod, inimesed kõnnivad kõnniteel. Tunneb valgusfoori värvide tähendust.	Teab, et autoteed ületatakse selleks ettenähtud kohas: sebra, valgusfoor jms. Teab, et autoteed ületatakse ettevaatlikult. Teab, et helkur on vajalik	Teab ja põhjendab miks jalgrattaga sõites ei tohi kihutada. Tunneb lihtsama liiklussümbolika tähendust (foor, sebra, nooled, märgid).	teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

2.5.3 Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et **laps**:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises omaealiste ja täiskasvanutega, kuulab ja mõistab öeldut;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme, mitmekesisist sõnavara ja lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused ning silma ja käe koostöö.

Valdkonna Keel ja kõne **sisu**:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel vastavalt vanuseastmele:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse suhtlemisel eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama teadmiste omandamisel ning oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud), lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning

tal on vaja ja ta saab ise kõneleda, laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama, ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jm) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jm.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna.	kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris	hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid	kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid mäarsõnu	tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga
hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid	hääldab õigesti enamikku häälikuid	kasutab kõnes enamjaolt õigeid grammatilisi vorme	kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narrimist	saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida
kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu tuttavas situatsioonis.	mõistab ja kasutab kõnes nii üldkui ka liiginimetusi	kuulab õpetaja ja laste kõnet	kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid	suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda
mõistab ja täidab lühikesi korraldusi tuttavas situatsioonis, vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2-sõnaliste vastustega	kasutab kõnes mõningaid liitsõnu	võtab osa vestlusest, vastab küsimustele	suudab kuulata eakaaslaste ja täiskasvanute juttu vahelesegamata	jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid
kasutab nimi- ja	kasutab kõnes	väljendab	kirjeldab (jutustab)	kasutab kõnes

tegusõnu, ase- ja määrsõnu	õigesti tegusõna lihtmineviku vorme	ennast arusaadavalt	oma sõnadega) kuulnud teksti sündmuste järgnevust ja põhjusi ning tegelaste käitumist	aktiivselt liitlauseid
kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2-sõnalisi lauseid	oskab kirjeldada pildil nähtut	kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust	püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teemamuutusega, vastab teiste algatatud teemadele	kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses
kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.	kõneleb seotult, kasutab põhilisi grammatilisi vorme	tunneb iseseisvalt ära hääliku kuulmise teel häälikute reas	määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas	valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada
väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus, kuuluvus, asukoht, omadus, subjekti-objekti suhe	oskab lugeda peast lühemat luuletust, laulu	teab peast liisusalmi, luuletust	kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime)	hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid
Vastab täiskasvanu suhtlemisalgatusele mingi tegevuse, häällitsuse või sõnaga. Vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2-sõnaliste vastustega	algatab ise aktiivset suhtlust ja suhtleb meelsasti eakaaslastega koostevuses	matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga	hoiab õigesti kirjutusvahendit	tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad
				Kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega
				Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

2.5.4 Valdkond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et **laps**:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* **sisu**:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus
- sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele:
- kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid
- näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse
- selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus,
- õppekäik jm);
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse
- teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest
- rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja
- ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Sõim	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm
------	-------------	---------------	------------

1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
saab aru, et peale emakeele esineb teisi keeli	saab aru lihtsamatest sõnadest;	saab aru lihtsamatest lausetest;	mõistab täiskasvanute ja eakaaslaste lihtsamat kõnet	mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet
püüab korrata täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu	kasutab lihtsamaid sõnu oma kõnes teiste eeskujul	huvitub uute väljendite õppimisest ja oma kõnes kasutamisest	tunneb ära varem õpitud väljendeid, püüab neid kasutada oma kõnes	tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes
saab aru lihtsamatest korraldustest	saab aru igapäevastest korraldustest	saab aru erinevatest korraldustest	saab aru täiskasvanute korraldustest	saab aru korraldusest ja toimib vastavalt
saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata "jah", "ei"	saab aru küsimustest ja vastates võib kasutada õpetaja abi	saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata	saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab neile mudeli toel vastata	saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires
kasutab kõnes tuntumaid viisakussõnu (nt "tere", "aitäh", "palun")	kasutab kõnes lihtsamaid viisakusväljendeid	kasutab eakaaslastega ja täiskasvanute suheldes erinevaid viisakussõnu	saab aru viisakussõnade kasutamise vajalikkusest ja kasutab neid	kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid
oskab lugeda koos õpetaja abiga eestikeelset lühikest luuletust	teab peast 4-realist eestikeelset luuletust või laulu	teab peast eestikeelseid lihtsaid ja lühikesi luuletusi ning laule	teab peast eestikeelseid lihtsaid luuletusi ja laule	teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule
teab, et on olemas riik Eesti	teab, et elab Eestis ja siin räägitakse eesti keelt	teab oma elukohta, lähemaid kohanimesisid	oskab nimetada Eesti kohanimesisid	oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesisid, tuntud inimesi

2.5.5 Valdkond Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et **laps**:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika **sisu**:

- hulgad ja nende võrdlemine, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid;
- orienteerumine ajas ja ruumis.

Õppe- ja kasvatustegevuse *kavandamisel ja korraldamisel*:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastaselt	3–4 aastaselt	4–5 aastaselt	5–6 aastaselt	6–7 aastaselt
juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme	loendab esemeid kolme piires, nimetab arve ja sõnastab loendamise tulemust	oskab loendada 5 piires	oskab loendada 1 – 10-ni	määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi

juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale	rühmitab antud erinevaid esemeid ühe etteantud tunnuse alusel	oskab moodustada kuni 3 elemendist koosnevaid hulki, neid võrrelda ja kasutada kõnekeeles mõisteid <i>rohkem, vähem ühepalju</i>	moodustab uue hulga (10 piires) esemete lisamise või äravõtmise teel	võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i>
leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu kirjeldatud eset	suudab tuttavates ruumides üles leida nimetatud toad ja kohad	oskab järjestada ja võrrelda esemeid ja nähtusi suuruste, asenditunnuste, ajatunnuste järgi	otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (suurus, värv, kuju) alusel	teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada
	nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu <i>öö</i> ja <i>päev</i>	nimetab erinevaid päeva osi (<i>hommik, lõuna, õhtu</i>) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel	nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid <i>eile, täna, homme</i>	liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme	oskab võrrelda esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse ja suuruse järgi	moodustab uue suuruse (3 -5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse	kasutab järgarve kuni viieni eseme/isiku positsiooni nimetamisel (<i>mitmes?</i>)	koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi
täiskasvanu juhendamisel katsetuste kaudu leiab sarnase kujundi	tunneb ja nimetab tasapinnalisi kujundeid <i>ruut, kolmnurk, ring</i>	küsimuse põhjal kirjeldab, millised osutatud ümbritsevatest esemetest on teistest (<i>suuremad - väiksemad, pikemad - lühemad, laiemad - kitsamad, kõrgemad - madalamad</i>)	suudab osutada ja nimetada, milline ese (esemed) etteantud esemetest on lühem, pikem või ühepikkune (laiem-kitsam-ühelaiused, suurem-väiksem-ühesuurus, paksem-	järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)

			peenem- ühepaksused, madal-kõrge- ühekõrgused)	
		oskab eraldada ja nimetada ringi- , ruudu- ja kolmnurgakujulisi esemeid	teab ja nimetab tasapinnalisi- (ring, ruut, ristkülik ja kolmnurk) ja ruumilisi	rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi
Mängus oriendteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees- taga.		oskab eraldada suunda enda juurest ja liikuda edasi, tagasi, üles, alla, paremale, vasakule – mina lisanud		kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, oriendteerub ruumis, õuealal ja paberil
		oskab eristada ja nimetada ajamõisteid eile, täna, homme – mina	oskab eristada ja nimetada ajamõisteid eile, täna, homme, nädal, kuu, aasta	oskab öelda kellaaega täistundides
				nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva
				mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms)
				eristab enamkasutatavaid raha- ning euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
				leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid

				kujundeid
--	--	--	--	-----------

2.5.6 Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse *eesmärgiks* on, et **laps**:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst *sisu*:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist;
- tööprotsessi juhtimine ja teose loomine.

Õppe- ja kasvatustegevuse *kavandamisel ja korraldamisel*:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu oma maailmanägemist väljendades;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutama vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest	kujutab esemeid, asju oma tunnetuse, tajumise ja nägemise seisukohalt	juhendamisel leiab iseloomulikke detaile vaatluse ja võrdluse teel, millega täiendada oma töö	valib sobiva taustatooni meeleolust, aastaegadest ja kujutavast lähtuvalt	leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
tekib huvi käeliste tegevuste vastu	tegutseb suunamisel, ergutamisel ühe teema piires	jäljendab ettenäidatud võtteid, rakendab neid ka iseseisvalt ja loovalt	paigutab esemed jm kujutaval töö suurusuhetest lähtuvalt	väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid
oskab lihtsamaid töövõtteid	ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne.)	kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt. viltpliiatsid, pastellid)	meeldetuletusel annab värvidega edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid	kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
tutvub erinevate materjalidega ja nende omadustega	kortsutab erineva paksusega paberit.	meisterdab looduslikust materjalist ja majapidamises järelejäänud pisiesemetest objekte lihtsate ühendusvõtete abil	valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada	kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu
tunneb põhivärvusi ja oskab neid seostada esemete ja nähtustega	voolimisel kasutab plastiliini, savi, pabermassi, vaha	joonistab inimest äratuntavalt	kujutab juhendamisel inimest liikumises, muutes jäsemete asendit	keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö
	kujutab inimest peajalgsena	Väljendab soovi alustada kunstitegevust. Annab hinnangu oma tööle, kas see on pooleli või	pakub omapoolseid lahendusi töö mitmekesistamiseks.	loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende

		valmis.		otstarbest
kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke	Tegutseb emotsionaalselt. Enamasti, lõpetab alustatud töö või lõpetab siis, kui peab seda ise valminuks.	veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid materjale	küsib vajadusel nõu ja arutleb tehnilise teostuse ning värvi- ja vormilahenduse üle	koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
	rullib savitükki ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete iseloomulikke tunnuseid	juhendamisel ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel	voolib juhendamisel ka ühest savitükist venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi	kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeoleolu
kujuneb vaatlusoskus	tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid	kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont	oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta	
trükitab näpuvärvidega, sõrmede ja kogu käega	juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni	tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi	värvib enamasti kontuuri ületamata	
kaunistab (täppidega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid	ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel	võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu	juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve	
	suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintli peale kasutamist	teeb pintslivajutuste ja-tõmmetega objektide väikseid detaile või rütme	suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta	
	lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont	juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need alusele	rebib lihtsamaid kujundeid	

	voldib paberi pooleks	voldib paberi neljaks	kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega	
	kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega neid sinna paigutades	koostab lihtsatest elementidest (kahe elemendi vaheldumisega) mustriribasid	koostab lihtsa mustriga väikestest detailidest (lood. materjal, voolitud väikevormid, kriipsud, täpid jne)	
	laob 3-4 tuttavast geomeetrisest kujundist esemeid, loomi	esemete kaunistamiseks kujundab suunamise toel tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega	kirjeldab ja kasutab lihtsamaid eesti rahvusmotive- triibud, lillornament	
	kaunistab voolingu, kasutades voolimispulka või lisades suuremale vormile väikseid ümaraid või piklikke vorme	kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida kus teeb?)	põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste kasutamist	
	suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu; põhjendab, miks pilt meeldis		vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsiooni, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust	

2.5.7 Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et **laps**:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;

- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika **sisu**:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng;
- rütmiline kõne.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalsel aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustamisele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne, muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast	laulab rühmaga ühtlases tempos	laulab väljahingamisel loomuliku häälega	laulab ilmekalt lähtudes laulu ja teksti karakterist	laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
kuulab, jälgib õpetaja laulu	laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule	laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule	laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ja esitab neid rühmas	laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambli s kui ka üksi
mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale	väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid	väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate	väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi	suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat

kehapillil	meeleolusid liigutuste ja liikumisega	muusikaliste tegevuste – liikumine, laulmine, pillimäng- kaudu		iseloomustada
	tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule	tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui sõnu), hakkab kaasa laulma	tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants)	eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
	oskab eristada kuulamisel lihtsaid rütmipille tämbri järgi: kõlakarp, trumm, kuljused	oskab eristada kuulamisel õpitud rütmipille: kõlakarp, trumm, kuljused, tamburiin	oskab eristada tämbri ja kõla järgi õpitud rütmipille	eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille
	oskab mängida kaasa pulssi või rütmi muusika kuulamisel, liikumisel ja laulmisel kehapillil	oskab mängida järgnevaid pille: kõlakarp, trumm, kuljused, tamburiin, kõlatoru, võrutrumm, kastanjett	oskab mängida rütmi- ja meloodiapillidel (näit. puu agoogo, taldrik, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinaato kaasmänge (lühike korduv rütmi-, viisi- või meloodialõik	mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpala dele lihtsaid kaasmänge
	oskab mängida rütmipille (näit. kõlakarp, trumm, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks	oskab ansamblimängu s osaledes alustada ja lõpetada koos teistega	oskab mängida lastepillidel ja osaleb lastepilli ansamblis	mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis
sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile	oskab end väljendada muusika meeleolu liikumise kaudu	Oskab muuta liikumist vastavalt muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumisele	kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt	liigub vastavalt muusika meeleolule

		(tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit		
	oskab tantsida, kasutades eakohaseid tantsuelemente (põlvetõstekõnd ja põlvetõstejooks, koputamine, keerutamine jne)	Oskab esitada õpetajate seatud tantsu kasutades õpitud elemente	Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja otsegaloppi	Väljendab ennast loovalt muusikalise-rütmilise liikumise kaudu

2.5.8 Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse *eesmärgiks* on, et **laps**:

- tahab liikuda ja tunneb rõõmu liikumisest;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- suudab matkida täiskasvanut harjutuste sooritamisel.

Valdkonna Liikumine *sisu*:

- kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika;
- talvealad;
- vaba aeg ja loodusliikumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse *kavandamisel ja korraldamisel*:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;

- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema, mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmootorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
1,5–3 aastasel	3–4 aastasel	4–5 aastasel	5–6 aastasel	6–7 aastasel
sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.	valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided, tunneb liikumisest rõõmu	suudab pingutada sihipärase kehalise tegevuse nimel, arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega	pingutab sihipärase kehalise tegevuse nimel, tegutseb aktiivselt individuaalselt ja grupis	keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks
liigub õpetaja juhendamisel ohutult	teab elementaarseid hügieeni ja ohutusnõudeid	sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi, hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus	kasutab erinevaid spordivahendeid (nt. võimlemiskepid, topispallid) ohutult, sobival viisil ja kohas	peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
Sooritab juhendamisel asendeid ja liikumisi. Jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel.	sooritab põhiliikumisi õpetaja juhendamisel	sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes	kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes, sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades	sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised
Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.	sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi õpetaja juhendamisel	sooritab koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid	sooritab tasakaalu, painduvust, kiirust ja osavust arendavaid	sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu

Kõnnib piiratud pinnal. Säilitab sihi kõnnil ja jooksul. Hüpitab käes palli, jälgib selle suunda		harjutusi	harjutusi, ronib varbseinal vahelduva sammu ja lisaülesannetega	arendavaid harjutusi
mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumäng e.	säilitab liikumisel tasakaalu , seda nii kõndides kitsal pingil, kui ka vähendatud pinnal	sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi	säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes, valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel	säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
	kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt	kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt	kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt	kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt
kasutab liikumisel rütmipille juhendaja abil	sooritab harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi erinevas tempos õpetaja ja kaaslastega	sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni	matkib täiskasvanut liikumises ja lihtsamates tantsudes	matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
sobitab liikumist vastavalt muusika iseloomule juhendaja abil	sooritab liigutusi vastavalt tempole õpetaja juhendamise järgi	sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule, plaksutab ja liigub vastavalt rütmile	liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi, kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides	sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi
mängib vabamängu s lseseisvalt.	kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi	liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele	jäljendab liikumisega erinevaid rütme, kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga	liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest	liigub suuskadega otsesuunas, veab tühja kelku,	kasutab suuskadel liikumisel käte ja keppide tuge,	veab üksi , kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast,	kasutab liikumisel erinevaid vahendeid

laskumisel	sõidab kelgul iseseisvalt mäest alla, kasutab ÜAH- s erinevaid väikevahendeid õpetaja juhendamisel	vahenditega harjutusi (pall, linnid) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti	kelgutab mäest alla täites eriülesandeid, suusatamisel kasutab libisemist käsitseb suusavarustust õpetaja abiga, kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (hüpits, rõngad)	(linnid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)
	teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku, kasutab väikevahendeid loov- ja matkimismängudes	käsitleb spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt, sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga	mängib kollektiivseid võistlusemänge, osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt. joonejooksud), käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes	mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall jne)
	mängib matkiva sisuga 1-2 reeglina kõnni- ja jooksumänge	mängib 2-4 reeglina liikumismänge , pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel	talub kaotust võistlusemängude s, tunnustab nii enda kui vastasvõistkonna edu	peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
	nimetab 1-2 spordivahendit	nimetab 2-4 spordiala ja spordivahendit	nimetab mõnda kodukohas harrastatavat spordiala ja spordivõistlust	nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi

Tervisekasvatuse on õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgiks, et laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult. Õpetuse raames õpetatakse baasteadmisi tervisest ja tervislikust eluviisist, kujundatakse hoiakuid ja oskusi tervise hoidmiseks ning tugevdamiseks ning toetatakse laste emotsionaalset, kõlblist ja sotsiaalset arengut. Lastele antakse algteadmisi tervislikust toitumisest ja õpetatakse lauakombeid. Lapsi õpetatakse hoolitsema puhtuse eest, hoidma korras soengut, korrastama voodit, puhastama rõivaid ja jalatseid, kasutama taskurätti, loputama suud peale sööki ja hoidma korras oma tegevuspaika. Last õpetatakse tualeti hügieeniliselt kasutama. Tervisekasvatuse sisu:

- tunne iseennast ja oma keha;
- hügieen, terved hambad;
- õige toitumine, lauakombed;

- liikumine ja looduse tervistav mõju;
- vaimne tervis, eetiline ja väärtuskasvatus;
- mina ja teised, abivalmidus ja suhtlemine;
- ohud meie ümber ;
- jalakäija ja jalgratturi ohutu liikumine ja liiklemine, turvavarustus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel

- valitakse tervise- ja liikluskasvatuse temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda;
- planeeritakse spetsiaalseid tervise- ja ohutusealaseid tegevusi, matku, pidusid, kohtumisi;
- lõimitakse erinevate valdkondade tegevuste, mängu ja igapäevaste toimingutega;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema.

Liikluskasvatuses on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks:

- anda lastele üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks;
- jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse ja lasteaia liikluskeskkonnast. Lapse arendamine, õpetamine ja kasvatamine toimub elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.

Liikluskasvatuse **sisu**:

- lasteaia on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lasteaia ja lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;
- lapse arendamine ja kasvatamine toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.

Liikluskasvatuses peab iga laps suutma:

- jälgida ja hinnata teda ümbritsevat liiklusolukorda;
- teadma liiklusõnnetusi põhjustavaid tüüpilisi olukordi ning oskama neid vältida.

Liikluskasvatuse eeldus on rakendada selliseid meetodeid, mis on rajatud laste aktiivsusele, arutlusele, hindamisvõimalusele. Liiklusvestlus:

- tugineb laste kogemustel ning nende endi liikluskeskkondadel;
- tutvumine liiklusmärkidega;
- uurimis- ja jälgimisülesannete abil luua turvalisi ning mõistlikke tegutsemismudeleid.

3. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

- Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- Lapse arengu hindamine ja analüüs viiakse läbi 2 korda aastas, pedagoogilise nõukogu poolt kinnitatud kriteeriumide alusel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- Lapse arengu hindamisel võetakse arvesse õpetajate, lapsevanemate ja logopeedi tähelepanekuid lapse igapäevategevustes, mängus, vaba aja veetmisel. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengu jälgimisel hinnatakse sotsiaalseid, refleksiivseid, õppe-tunnetuslikke ja mänguuskusi.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade õpitulemused.
- Kaks korda aastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest, selgitab välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.
-

Arengumapp on lapse arengu jälgimise digitaliseeritud kokkuvõte, mis koostatakse iga lapse kohta tema lasteaeda asumise hetkest alates ning seda peetakse kogu lapse lasteaia olemise aja. Digi-arengumapp on informatsiooni kogumiseks lapse arengu kohta lasteasutuses, mis aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi ning on individuaalse arenguvestluse aluseks lapsevanemaga. Arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus ning seda täiendatakse kogu lapse lasteaia viibimise perioodil. Lapsevanemal on alati võimalus küsida infot oma lapse digi-arengumapis sisalduva kohta. Digi-arengumapp on konfidentsiaalne ega ole kättesaadav kolmandatele isikutele.

Õpetaja toetub arenguvestlusel konkreetse lapse arengu kohta tehtud kirjalikele märkmetele. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse last, kes on saanud käimasoleva aasta 1. oktoobriks seitsmeaastaseks; kelle vanemad taotlevad põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõige 4 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist; kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel. Koolivalmiduskaardil kirjeldatakse lapse arengu tulemusi üldoskustes; õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Koolivalmiduskaardil tuuakse välja lapse tugevused ning arendamist vajavad küljed.

4. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Erivajadustega lasteks nimetatakse lapsi, kes erinevad eakaaslastest oma võimetelt, kultuuriliselt või sotsiaalselt taustalt või isiksuseomadustelt sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist (kohandatud õpikeskkond).

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse **arengulisteks erivajadusteks**, arenguline erivajadus võib olla nii **mahajäämus** eakohasest tasemest kui ka **andekus** mingis arenguvaldkonnas. Vajadusel luuakse tugivõrgustik, kuhu kuuluvad lapsevanemad, rühma personal, juhtkond, muusika- ja liikumisõpetaja, eripedagoog-logopeed, tervishoiutöötaja, tugispetsialistid.

Erivajadustega lapsel on õigus saada alusharidust vastavalt tema arengule, õigus turvalisele ja ohutule keskkonnale kodus, lasteaias ja tänaval. Erivajadustega lastega töötamise eesmärk on toetada lapse arengut vastavalt tema võimetele, et ta saaks elada täisväärtuslikku elu. Laste arengut toetades arvestatakse, et tegevused oleksid ea- ja võimetekohased, õpetlikud, loovusele ärgitavad, mängulised ja laste huvidest lähtuvad.

Laste arengu toetamise korraldamisel võetakse arvesse üldiseid arendavate tegevuste põhimõtteid, mis tuginevad ettekujutusel vastava vanuseastme arengule ja korrektsiooni põhimõtetele:

- arendavate tegevuste planeerimine ja läbiviimine toimub lapse arengu eelneva hindamise alusel;
- hariduslike erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor;
- vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest;
- arendava õpetuse kasutamine, toetub kõige lähema arengu piirkonnale;
- hariduslike erivajadustega lapsed mängivad koos teiste lastega ja võtavad osa nii rühma kui ka lasteaia elust vastavalt oma arengutasemele,
- erivajadustega lastel on teadmised ja oskused vastavalt oma arengutasemele.

Erivajadustega lastega tehtava töö korraldamine

Erivajadustega lapsed vajavad mõnikord tavakeskkonna muutmist. Et lapse iseseisvus raskuste ületamisel tasapisi suureneks ning vajadus kõrvalise abi järele väheneks, on loodud keskkond, mis toetab ja stimuleerib last:

- arengukeskkonna kohandamine, sh füüsilised tingimused (ruumid, õppevahendid);
- sotsiaalsed faktorid (õpetajad on koolitatud, spetsialistid on kaasatud, toimub perede nõustamine);
- rühma töö organiseerimine (meeskonnatöö, õppekava);

- lapsed paigutatakse eakaaslastega ühesugusesse keskkonda, õppekava, metoodika ja õppevahendid kohandatakse laste vajadustega.

Tugivõrgustik arendab lapse kommunikatiivseid võimeid, korrigeerib ja arendab suulist kõne ning nõustab lapsevanemaid. Logopeed hindab laste kõne taset individuaalselt, vajadusel planeerib ja korraldab kõneraviks individuaal- või rühmategevuse. Esmane vestlus lapsega toimub lapsevanemalt nõusolekut küsimata lapse kolme aastaseks saamisel, vajadusel varem. Läbi mängulise tegevuse uuritakse lapse kõnet, üldiseid teadmisi, suutlikkust osaleda planeeritud õppetegevuses. Kui logopeed näeb vajadust individuaal- või rühmategevuse jaoks, siis võetakse vanemaga ühendust ja küsitakse nõusolekut. Lapsed, keda toetab logopeed või tugiõpetaja, selgitatakse välja koostöös rühma õpetajaga. Rühma õpetaja suhtleb lapsevanemaga ja küsib suusõnaliselt nõusolekut kõneraviks. Logopeedi kõneravi mittenõustumise korral kirjutab lapsevanem avalduse. Kodu toetus harjutuste tegemisel on väga oluline, siis on kõneravi efektiivsem ja soovitud tulemusteni jõutakse kiiremini. Peakokk koostab menüü, võttes arvesse laste toitlustamisele esitatavad nõuded ning arvestab allergiliste laste vajadusi.

Töökohal hariduslike erivajadustega lastega loodavad tingimused:

- lasteaia juhtkonna positiivne suhtumine;
- lastevanemate valmisolek koostöökõs õpetaja ja spetsialistidega;
- teiste rühma laste ja nende vanemate heatahtlik suhtumine;
- õpetajatel on vajalikud oskused ja kogemused;
- õpetajad tunnevad erimetoodikaid;
- spetsiaalne pedagoogiline/logopeediline tugi;
- meeskonnatöö õppetegevuste kavandamisel ja läbiviimisel;
- sobivate õppematerjalide ja -vahendite olemasolu;
- õpetamise resultatiivsuse pidev hindamine.

Töö andekate lastega

Andekad lapsed saavad õppetegevuste käigus teistest kiiremini oma ülesannetega hakkama ning suudavad teha rohkem. Et andekad lapsed saaksid oma arengus edasi minna, selleks õpetajad:

- teevad kindlaks lapse huvid, tema teadmised, oskused ja võimalused;
- pakuvad lapsele võimaluse huvitavaks ja aktiivseks tegevuseks;
- aktsepteerivad lapse ideid ja algatusi;
- õppetegevuste käigus annavad lapsele täiendavaid ülesandeid;
- pakuvad lastele võimalust aidata ja õpetada oma eakaaslast;
- pidevalt lisavad uusi teadmisi lapse huviorbiiti.

Järveküla Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga pere, võimaldades lapsele nii oma keele ja kultuuri tutvustamist kui ka eesti keele ja kultuuri tutvustamist ja väärtustamist. Rühmades toimub õppetegevus tavapäraselt eesti keeles, mitte-eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele igapäevategevuste kaudu kahe-suunalist keelekümblusmetoodikat rakendavas rühmas. Eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse ealise ja individuaalse eripäraga, vajadusel ja võimalusel toetab lapse eesti keele õpet logopeed või tugiõpetaja, lapsele koostatakse individuaalne arenduskava

5. LAPSEVANEMAGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Perekonnal on kanda kõige olulisem roll lapse kasvatajana. Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks, et aidata kaasa lapse arengule, toetada, abistada ja nõustada peret lapse kasvatamisel ja arendamisel. Järveküla Lasteaia kogu personal kannab ühesugust vastutust lapsele soodsa arengu- ja õpikeskkonna loomise eest. Koostöö lasteaias saab võimalikuks vaid ühiste eesmärkide olemasolul ja ühiste tulemuste saavutamisel ning sellesse panustavad nii personal kui ka kodu ja siis teeb seda ka laps. Koostöö toetub usaldavatele, austavatele ja avatud partnerlussuhetele. Vaid aktiivset koostööd tehes loovad perekond ja lasteaed tingimused, mil kavandatud tegevus annab oodatavaid tulemusi. Ennekõike vastutab perekond lapse kasvamise ja arenemise eest, seejärel lasteaia töötajad, austades perekonna kasvatuspõhimõtteid. Järveküla Lasteaias ilmestavad vastastikkuseid partnerlussuhteid:

- heaperemehelikud suhted;
- mitmekülgsed kontaktid osapoolte vahel;
- lasteaia professionaalsete teadmiste ja oskustega aidata vajadusel lapsevanemaid probleemide lahendamisel;
- huvitavate ideede ja parendusettepanekute rakendamine, osalemine hoolekogu töös;
- lastevanemate avatus ja heaolutunne lasteaias, sh ühisüritused, koosolekud, huvitegevused jne;
- oodatud on vanemate aktiivne kaasalöömine õppe- ja kasvatusprotsessis (vanemate poolt organiseeritavad üritused ja õppekäigud, teemat toetavad materjalid jne);
- lapsevanema valmidus huvituda lasteasutuse õppekava ja rühma tegevuskavast (kättesaadav Eliisi keskkonnas) ning edasiviiva jõuga tagasiside andmine.

Lastevanematega koostöö põhimõtted:

- lasteaia tegevus on lapsevanematele avatud, lapsevanematel on õigus teada, kuidas nende last arendatakse;
- avatud, usalduslik koostöö eeldab lapsevanemate informeerimist lasteaias toimuvast;
- lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- teavitatakse regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest;
- lapsevanematele võimaldatakse saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes;
- võimaldatakse lapsevanematel osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning antakse tagasisidet lasteasutuse tegevusele;
- tagasiside lasteaia tegevusest.

Vähemalt kord aastas viib pedagoog lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mille eesmärgiks on usalduslikus õhkkonnas info vahetamisega saavutada kooskõla lapsevanema ootuste ja lasteasutuse tegevuse eesmärkide ja põhimõtete vahel ning toetada lasteasutuses õppe- ja kasvatusprotsessi korraldamist, arvestades iga lapse huve, võimeid ja vajadusi.

Infovahetus

- Rühma lastevanemate koosolekud kaks korda aastas, septembris ja mais.
- Hoolekogu koosolekud üks kord kvartalis.
- Uute, sügisel lasteaeda tulevate laste, vanemate koosolek.
- Individuaalsed vestlused lapsevanematega lapse arengust lapse arengukirjelduse põhjal.
- Suhtlemine rühmaõpetajaga lapse lasteaeda toomise ja sealt viimise ajal
- Kirjalikud teated ja info rühma teadetetahvil: nädala planeeritud tegevused, lastepeod, üritused, töökorraldust puudutav info, teated lasteaia tasu kohta jm
- Infomapid rühmades lasteaia tööd puudutavate õigusaktide ja lasteaia kodukorraga.
- Üldinfo lasteaia kodulehel.
- Teated hoolekogu ühisesse e-maili listi.
- Pereõhtud, mille temaatika ja aja planeerib iga rühm rühma tegevuskavas

Kaasamine

- Avatud uste päevad lasteaia tegevuse tutvustamiseks peredele ja üldsusele, mille käigus saab külastada planeeritud tegevusi ja tutvuda lasteaia töökorraldusega.
- Lastepeod ja ühisüritused, mis tulenevad lasteaia üldtööplaanist ja sõltuvad rahvakalendri tähtpäevadest ning lasteaia traditsioonidest
- Uute laste kohanemine lasteaiaiga, kus kõikidel lastel on koos vanemaga võimalus olla rühmas ja harjuda lasteaia päevarütmiga.
- Kaasamine lasteaia sisehindamisprotsessi läbi rahulolu küsitluste.
- Osalemine lasteaia juhtimises läbi hoolekogu tegevuse.

Nõustamine

- Rühmaõpetajate poolne nõustamine lapse arendamisest ja kasvatamisest seoses lapse kohanemisega, käitumisega, õppe- ja kasvatustööga, suhtlemisega, arenguga, koolivalmidusega, erivajadusega vm
- Logopeediline nõustamine lapse kõne arengu küsimustes
- Eripedagoogi konsultatsioonid lapse arengu küsimustes
- Lapse koolivalmiduse nõustamine koostöös Järveküla kooli algklassiõpetajatega
- Suunava kirjanduse pakkumine lasteaia meetodilises kabinetis, internetis, stendidel.
- Vajadusel soovitusel erialaspetsialisti konsultatsioonile pöördumiseks.
- Tervishoiutöötaja konsultatsioonid vastuvõtuaegadel.
- Lasteaia direktori ja õppejuhi konsultatsioonid vastuvõtuaegadel.

6. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Järveküla Lasteaia õppekava on uuenev ja arenev dokument.

Lasteaias luuakse töögrupp, kes vastutab õppekava koordineerimise ja uuendamise eest koostöös õppejuhiga. Töörühma ülesanne on koguda informatsiooni, analüüsida ning teha muutmissettepanekuid pedagoogilisele nõukogule. Töögrupp kaasab oma arendustegevustesse ka hoolekogu liikme või valitud lastevanemate esindaja.

Õppekava parendus- ja muudatusettepanekuid tutvustatakse lastevanematele hoolekogu esindajate vahendusel ja arutatakse hoolekogu koosolekul.

Õppekava muudatused kinnitatakse hiljemalt 20.09 jooksva aastal.

Õppekava uuendamise korra täitmise eest vastutab lasteaia direktor.